

Årsrapport for SLUG 2014
Innstilling til Årssamling 20. april 2015

Forsidefoto: SLUG feiret 20 år med gamle og nye venner i bakgården hos Gaasa i Oslo.

Fotograf: Maria Dyveke Styve

Styreleders forord

Hellas har vært tydelig i nyhetsbildet det siste året og er en påminner om at statlige gjeldskriser fremdeles er aktuelle. Utenfor Europas grenser vinner små grupperinger av kreditorer stadig frem med søksmål mot gjeldstyngede land. Når de vinner tvinges fattige land til å betale tilbake store summer, selv i situasjoner hvor de ikke har økonomi til å dekke det grunnleggende helse- og utdanningsbehovet til innbyggerne.

Det er fortsatt långiverland og private banker som har den avgjørende makten til å bestemme når gjeld kan reforhandles og slettes. Uavhengig av om en gjeldskrise er forårsaket av ekstremvær, klimakriser, korrupte ledere eller eksterne økonomiske forhold, er det långiverne som setter vilkårene for hvorvidt et land skal få reforhandlet lånekontraktene sine og eventuelt få innvilget gjeldslette. Flere tiår med gjeldskriser til tross; Det finnes fortsatt ingen internasjonal uavhengig gjeldsforhandlingsmekanisme der låntager og långiver kan møtes på likefot for å reforhandle låneavtaler når landet først har havnet i en gjeldskrise.

Hjemme i Norge ser vi at verken Oljefondet eller kommunenes sparepenger er underlagt noen etiske retningslinjer for investeringer i statsobligasjoner, som i praksis er lån. Nå er afrikansk statsgjeld på full fart inn i porteføljene til pensjons- og investeringsfond, og land som nettopp har kommet seg etter forrige krise låner over evne. Gjennom pensjonssparing, forsikringer og fondsplasseringer kan både kommunale og statlige midler ende som lån til land som, til tross for tilfredsstillende kredittvurdering, faller under minstekrav til respekt for folkerett og menneskerettigheter.

SLUG har stått på barriadene for å slette gjeld og for ansvarlig utlån. Vi er stolte av historien vår, og har over 20 års erfaring i feltet. Vi er en uredd organisasjon, med en verdifull spisskompetanse. Dette gjør oss til en ekspert og en utfordrer, på samme tid, og det er en helt unik posisjon. Erfaringer fra de siste 20 årene har lært oss at endringer tar tid, men om vi ser tilbake har vi mange seire å være stolte av. Også 2015 byr på flere muligheter for forbedring av det internasjonale gjeldssystemet, slik som "Finansiering for utvikling", FN-prosessen som skal sikre at FNs nye utviklingsmål nås, fortsetter å arbeide for et bærekraftig gjeldssystem.

SLUG er den eneste organisasjonen i Norden som arbeider med internasjonal gjeldsproblematikk. Problemstillinger knyttet til gjeld kan være tekniske og lite tilgjengelige, og det er vanskelig å kaste seg inn i diskusjoner. Et av SLUGs mål er å bidra til å formidle sammenhengene mellom gjeld og andre utviklingsrelaterte tema til våre medlemsorganisasjoner. Bare gjennom et godt samarbeid med vårt nettverk vil SLUG få større gjennomslagskraft for sin politikk.

Jeg gleder meg til 2015 hvor SLUG, sammen med nettverket, kan fortsette å bidra til å finne nye måter å løse strukturelle årsaker til fattigdom og ulikhet på. For «det handler ikke om veldedighet – det handler om rettferdighet»

Astrid Iversen
Styreleder

Politiske resultater

- FNs Generalforsamling vedtar resolusjon som gir FN mandat til å "etablere et multilateralt rammeverk for staters gjeldsrestrukturering, med et mål om å øke effektivitet, stabilitet og forutsigbarhet i det internasjonale finanssystemet». Med andre ord skal FN lage et rammeverk som skal løse gjeldskriser og forhindre investorer i å spekulere i statsgjeld.
- Regjeringen ved Hans Brattskar bekrefter på SLUGs seminar at Utenriksdepartementet vil fortsette arbeidet med Prinsipper for ansvarlig utlån og låneopptak og en ny gjeldsslettemekanisme i FN, og arbeide for at gjeld blir en del av de nye tusenårsmålene. Dessverre følges ikke arbeidet opp i FNs Generalforsamling der Norge stemmer blankt på G77s forslag om et nytt juridisk rammeverk for å løse gjeldskriser.
- I september vedtok FNs menneskerettighetsråd en resolusjon som fordømmer gribbefondsaktivitet som hindrer utvikling og oppfyllelse av menneskerettighetene.
- På høring om Statens Pensjonsfond – Utland stilte Snorre Valen (SV) fra Finanskomiteen Yngve Slyngstad fra Norges Bank spørsmål om det foreligger noen praktiske innvendinger med tanke på å innføre gjennomsiktighets- eller legitimitetskrav ved kjøp av statsobligasjoner. Slyngstad svarte at det ikke er noen praktiske utfordringer ved det, og at Norges Bank gjennomfører det mandatet de blir gitt. Dette betyr at det kun er politisk vilje det står på for å få etikken til å gjelde hele Oljefondet, inkludert investeringer i statsobligasjoner.
- IMF har klargjort at de ikke vil jobbe for en juridisk løsning på gjeldsproblemene, men har i stedet presentert forslag til samordningsklausuler som kan inkluderes i kontrakter ved kjøp og salg av statsobligasjoner og gjeldsfrys på 2-3 år for land i krise.
- SLUG samarbeidet med Kirkens Nødhjelp og Plan Norge om en felles kampanje for at Norge skulle støtte gjeldsslette til Guinea, Liberia og Sierra Leone gjennom IMF. Kampanjen besto av kronikk, intervju i Bistandsaktuelt, brev til finansminister Siv Jensen og Kirkens Nødhjelps SMS-aksjon der 540 personer skrev under for å be Norge støtte gjeldsslette til de Ebola-rammede landene. I februar 2015 vedtar IMF-styret å gi \$100 millioner i gjeldsslette til Guinea, Sierra Leone og Liberia.

Informasjonsresultater

- SLUG og Norges gjeldspolitikk omtales i en ny bok om gjeldsbevegelsens historie. Forfatteren Jean Somers har trukket frem hvordan debatten om illegitim gjeld endret seg fra at politisk ledelse i Norge avfeide begrepet til å bli en viktig del av norsk gjeldspolitikk
- SLUGs daglige leder bidro til et kapittel om den norske gjeldsrevisjonen i boken Citizen Public Debt Audit. Experiences and Methods skrevet av Maria Lucia Fattorelli, fra Auditoria Cidadá da Dívida (Brasil).

Ferdigstilte prosjekter og materiell

- Kommuners investeringer i statsobligasjoner – en guide for aktivister
- Kommuners investeringer i statsobligasjoner – en guide for kommunepolitikere
- Gjeldsbrevet 1/2015: SLUG 20 år - jubileumsutgave
- Gjeldsbrevet 2/2015: Hvordan skal vi finansiere fremtiden?
- I samarbeid med Minsk og Noop utviklet SLUG ny logo og utarbeidet nye nettsider

POLITISKE RESULTATER OG PROSESSER

2014 kan omtales som året der de store forberedelsene har funnet sted. I 2015 skal noen av historiens viktigste avtaler inngås for å sikre rettferdige økonomiske strukturer: FNs Generalforsamling skal forhandle rammeverk til ny gjeldsrestrukturering og **Finansiering for Utvikling (FfD)** avholder sin 3. verdenskonferanse i Addis Abeba. I 2014 har SLUG vært aktiv i forberedelsene til FfD på møter i Norge og New York. Første halvdel av 2014 besto av felles strategitenkning med nettverket vårt i Norge og internasjonalt, og utarbeide en felles påvirkningsstrategi og forenes om prioriterte områder. Andre halvdel av 2014 besto av å formidle disse prioriteringene til politiske ledelse og forhandlingsledere i Utenriksdepartementet og direkte inn i de internasjonale diskusjonene i Verdensbanken, IMF og FN gjennom årsmøter i Washington og fellesmøter i FN i New York. Les mer om disse prosessene under hovedtema 1: Finansiering for utvikling.

Den andre internasjonale politiske prosessen som SLUG har fulgt tett i 2014 er det historiske Generalforsamlingsvedtaket i september 2014, da FN vedtok å arbeide for **et multilateralt juridisk rammeverk for gjeldsrestrukturering**. Et slikt rammeverk vil kunne sikre mer forutsigbarhet for både kreditorer og land i krise, og er således et godt og viktig tiltak for økonomisk utvikling i fattige land. Forslaget kom i kjølvannet av kjennelsen fra en amerikansk domstol om å gi medhold til investeringsfondet NML Capital som hadde saksøkt Argentina for gjeld de kjøpte opp da landet var i krise. Avgjørelsen har blitt kritisert av en rekke verdensledende økonomer, blant dem Robert Solow, Branko Milanovic og Dani Rodrik, som har advart mot konsekvensene av domsavsigelsen for fremtidig gjeldsrestrukturering for fattige land i krise.

Daglig leder Gina Ekholt diskuterer Argentinas konkurs på Dagsnytt 18, 3. juli 2014.

Resolusjonen ble drevet frem av utviklingslandene, og ble vedtatt med et flertall på 124 land. Blant de 11 landene som stemte mot var det kun rike, industrialiserte land, deriblant USA, Australia og Japan. I likhet med 41 andre land stemte Norge avholdende til forslaget om et nytt rammeverk for gjeldsrestrukturering. Norsk sivilsamfunn er overrasket over Norges stemmegivning ettersom regjeringen støtter et arbeid i Unctad der det utarbeides et forslag til nettopp en ny gjeldsslettemekanisme. SLUG arbeidet intenst for å påvirke Utenriksministerens avgjørelse i forkant av avstemningen gjennom muntlige innspill på møter, artikkel og kronikk i Dagsavisen, intervju

i Bistandsaktuelt, spørsmål i Stortingets spørretime (Sveinung Rotevatn i Venstre stilte spørsmål til Utenriksministeren om hvordan han vil følge opp arbeidet i FN) og brev til Utenriksminister Børge Brende. Til tross for intenst press fra SLUG stemte Norge avholdende og begrunnet det med at prosessen var forhastet, at deler av teksten var urealistisk og at det ikke var nok grunnlag for konsensus.

Det har lenge vært tverrpolitisk enighet om at gjeldsslette er riktig tiltak for å skape økonomisk vekst, og Norge har vært et foregangsland på dette feltet. I **Regjeringens plattform** (Sundvollen-erklæringen, 7. oktober 2013) står det Regjeringen vil "bidra til gjeldsslette for fattige land gjennom både internasjonale og bilaterale avtaler," og Utenriksdepartementet støtter for tiden et prosjekt i FN-konferansen for handel og utvikling som utarbeider et forslag til en internasjonal gjeldsslettemekanisme. I tillegg leder Norge planleggingen av Finansiering for Utviklingskonferansen (FfD) som avholdes i Addis Abeba sommeren 2015, der gjeldsrestrukturering er et av seks hovedpilarer.

I flere tiår har vi arbeidet for å flytte gjeldsslettearbeidet fra de internasjonale finansinstitusjonene Verdensbanken og IMF og over til et mer demokratisk organ som FN. Resolusjonen i FN markerer en viktig seier for global gjeldsrettferdighet. Ettersom resolusjonen ikke oppnådde konsensus, er det en fare for at arbeidet for å få på plass det juridiske rammeverket ikke får støtte fra tunge aktører som USA. Derfor er det viktig at Norge, som et rikt, vestlig utlånerland, engasjerer seg i forhandlingene i 2015 og fungerer som brobygger i arbeidet for å få på plass det som kan bli et historisk gjennombrudd for å løse statlige gjeldskriser.

SLUG har også fulgt arbeidet i **de internasjonale finansinstitusjonene (IFI)** tett i 2014, og særlig Det internasjonale pengefondet IMF. De siste årene har IMF fokusert på å forbedre kontraktene som anvendes ved kjøp og salg av statsobligasjoner, og ved å innføre egne klausuler vil de forhindre "gribbefondsvirksomhet" til investeringsfond som NML Capital, der en liten gruppe investorer motsetter gjeldsrestrukturering. Forslaget har blitt godt mottatt av sivilsamfunnsorganisasjoner, men det understrekes at kontraktsbaserte løsninger for statsobligasjoner bare kan være en del av løsningen for land med komplekse gjeldsbyrder i krise. Slike løsninger må derfor ikke hindre FNs medlemsland i å søke andre mer omfattende løsninger på gjeldsproblemer. IMF har også presentert et forslag til gjeldsfrys (såkalt *debt-reprofiling*) til land i krise, som gir 2-3 nedbetalingspause slik at landet skal komme seg på beina igjen. Dette forslaget har også blitt godt mottatt, men det understrekes fra SLUG og det internasjonale gjeldsnettverket at en slik gjeldsfrys ikke løser de bakenforliggende årsakene til at land havner i kriser, og vi fortsetter å jobbe for at FN overtar arbeidet med gjeldslettespørsmål og gjeldsrestrukturering.

I forkant av vår- og årsmøter arrangerer SLUG **konsultasjonsforum** mellom Utenriksdepartementet, Norges Bank, Finansdepartementet og norsk sivilsamfunnsorganisasjoner. Disse møtene har vært svært nyttige fordi de er en av få ganger i året at sivilsamfunnsorganisasjoner får presentert sine innspill til norske myndigheter vedrørende de internasjonale finansinstitusjonene og får direkte respons fra representantene fra departementene og banken. I koordineringen av innspillene til brevene og organiseringen av møtene med norske myndigheter kommer funksjonen som medlemsorganisasjon spesielt godt til nytte. Ettersom IFIene jobber med en rekke temaer som strekker seg utover SLUGs arbeidsområder (men som likevel er knyttet til at prosjektene lånefinansieres) har vi behov for innspill fra organisasjoner som er mer kompetent på områdene. I 2014 sto særlig bankens revisjon av sikringsmekanismene, uavhengigheten til bankens inspeksjonspanel, IMF's gjennomgang av gjeldsbærekraft og arbeid med ulikhet på agendaen, og vi fikk gode innspill fra medlemsorganisasjoner på dette området.

F.v. Gina Ekholt fra SLUG, Irene Dotterud og Catharina Bu fra Redd Barna og Maria Dyveke Styve fra SLUG foran Verdensbankens kontorer i Washington D.C.

I forbindelse med vår- og årsmøtene skriver og koordinerer SLUG **brev til styrerepresentantene i Verdensbanken og IMF**, og samler inn underskrifter til brevene fra organisasjoner i Norge og Skandinavia. Med støtte fra Forum for Utvikling og Miljø har vi deltatt på årsmøtene og presentert sivilsamfunnskravene til banken og fondet, der vi ga innspill til IMF's forslag om samordningsklausuler, gjeldsprosessene i FN og behovet for at banken implementerer prinsipper for ansvarlig långiving. I forkant av møtene ble disse temaene tatt opp i brevform og signert av 10-15 organisasjoner, blant

annet Fokus, Fivas, Changemaker, Kirkens Nødhjelp, Attac, Redd Barna og Regnskogfondet. Vårt inntrykk er at med Forums omlegging har SLUG fylt en viktig rolle med å koordinere norske organisasjoners arbeid med IFI-spørsmål.

På **årsmøtet til Verdensbanken og IMF** i Washington D.C. arrangerte Forum, SLUG, Redd Barna og Eurodad et side-event med tittelen: "Financing for Development: What actions are needed on debt and illicit capital flows?". I panelet satt Patricia Miranda fra det latinamerikanske gjeldsnettverket Latindadd, Bjørn Brede Hansen fra Utenriksdepartementet, Amar Battacharya fra Brookings Institute og Gail Hurley fra UNDP. Hansen understreket sitt innlegg at Norge fortsatt støtter Unctads arbeid med en ny gjeldshåndteringsmekanisme, men påpekte at prosessen i UNGA gikk for raskt og var for lite inkluderende og at Norge derfor hadde vanskeligheter med å støtte resolusjonen. I 2014 har Forum for Utvikling og Miljø opprettet en midlertidig arbeidsgruppe som har fokus på en ny global gjeldsslettemekanisme. Etersom SLUGs daglige leder har koordinert dette arbeidet i Forum har gruppen ikke overlappet med SLUGs gjeldspolitiske arbeid, men i stedet vært et viktig supplement som blant annet har kunnet finansiere reiser til Verdensbanken og IMF's årsmøter og deltagelse på to forberedende møter i Finansiering for Utvikling. Dette er prosesser som i tidligere år har blitt finansiert av Forums IFI-gruppe, men ettersom denne ble utfaset etter Forums restrukturering har det ikke vært midler å hente til slike reiser. SLUG ville ikke hatt midler til å delta på disse møtene hvis ikke Forums gjeldsslettegruppe hadde finansiert dem.

Politisk rådgiver Maria Dyveke Styve på høring i Finanskomiteen

SLUG har lenge arbeidet for å få Stortinget til å be regjeringen om en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond – Utlands (SPU) **investeringer i statsobligasjoner**, hvor åpenhetskriterier hos utstederlandet ligger til grunn. I forkant av Stortingets behandling av SPU-meldingen 2014 hadde SLUG møter med alle de politiske partiene og ble lovet flertall for en merknad om innføring av krav om åpenhet i utstederlandet før fondet investerte. Dessverre ble endte det med en mindretallsmerknad, men på Finanskomiteens årlige høring vedrørende Stortingsmelding 19 ble tematikken tatt opp av SLUG, Changemaker og Kirkens Nødhjelp. Snorre Valen (SV) fra Finanskomiteen stilte også Yngve Slyngstad fra Norges Bank spørsmål om det foreligger noen praktiske innvendinger med tanke

på å innføre gjennomsiktighets- eller legitimitetskrav ved kjøp av statsobligasjoner. På det svarte Slyngstad tydelig at det ikke er noen praktiske utfordringer ved det, og at Norges Bank gjennomfører det mandatet de blir gitt. Dette betyr at det kun er politisk vilje det står på for å få etikken til å gjelde hele Oljefondet, inkludert investeringer i statsobligasjoner.

I 2014 begynte SLUG på et nytt kapittel i fortellingen om norske utenlandsinvesteringer og har utvidet fokuset fra at kravet om etiske retningslinjer for investeringer i statsobligasjoner også skal omfatte **kommuners investeringer**. Les mer om dette prosjektet under hovedtema 2: Kommunenes investeringer i statsobligasjoner.

Når det gjelder **gjeldsslette for bestemte land** har SLUG i 2014 særlig jobbet med de Ebola-rammede landene Liberia, Guinea og Sierra Leone. 5000 mennesker mistet livet til Ebola-epidemien i 2014, men det internasjonale samfunnet sviktet i sin økonomiske støtte til sykehus, leger og medisiner. Det internasjonale pengefondet (IMF) ga lån til de kriserammede landene for å dekke inn underskuddet, men i tråd med krav fra internasjonal gjeldsbevegelse ba SLUG, Plan Norge og Kirkens Nødhjelp om at Norge skulle støtte USAs forslag om \$100 millioner i gjeldsslette. Sammen med KN og Plan skrev vi brev til Finansminister Siv Jensen, sendte pressemelding til norske aviser som førte til

et intervju med alle tre organisasjonene i Bistandsaktuelt, og samarbeidet med Venstres Sveinung Rotevatn om et spørsmål i Stortingets spørretime til Jensen. På IMF's styremøte i februar 2015 ble kravet fra USA og global gjeldsbevegelse innfridd og IMF gjør om krisefondet for gjeldsslette til land rammet av naturkatastrofer til også å omhandle epidemier.

SLUG deltok og/eller sendte skriftlig innspill på følgende høringer i 2014:

- Revidert nasjonalbudsjett for 2014: IMF-politikk
- "Gi SV beskjed": Innspill til SVs prioriteringer i statsbudsjettet for 2015
- Høringsrunde med Verdensbanken i forbindelse med revideringen av sikringsmekanismene
- Statsbudsjettet 2015
- Melding til Stortinget om forvaltningen av Statens pensjonsfond (Finanskomiteen)
- Gjeldsdelen i SDGs zero-draft og ekspertgruppens rapport

INFORMASJON

Hovedtema 1: Finansiering for utvikling

- Finansiering for Utvikling er en test for det internasjonale samfunnet som vi ikke har råd til å feile, sa FNs Generalsekretær Ban Ki-moon til FNs medlemsland fredag kveld. Anledningen var den offisielle åpningen av arbeidet mot den tredje konferansen for Finansiering for Utvikling (FfD) som skal arrangeres i Addis Abeba i juli 2015. 2014 har stått i forberedelsenes tegn. Den sterke oppfordringen fra Generalsekretæren kom ikke uten grunn. Det er fryktet at den tredje FfD-konferansen, der verdenssamfunnet skal enes om hvordan man skal finansiere de nye utviklingsmålene, ikke skal leve opp til forventningene. Høsten 2014 begynte FNs medlemsland forberedelsene til forhandlingsrundene som begynte januar 2015, og SLUG var tilstede på to av fire forberedende møter. Det er tydelig at gjeld vil være en tøff nøtt for FNs medlemsland å bli enige om etter at G77 (134 utviklingsland) og Kina med Argentina i spissen fikk flertall for en historisk resolusjon for et juridisk rammeverk for å løse gjeldskriser. Dette rammeverket forhandles om våren 2015,

og det er fryktet at store land som USA, Frankrike og Storbritannia vil nekte å delta i forhandlingene. Mange medlemsland er nå redde for at de steile frontene i resolusjonsforhandlingene i Generalforsamlingen vil spre seg over til FfD-forhandlingene, og at konferansen i Addis Abeba vil stå og falle på hvorvidt et omforent forslag til å løse gjeldskriser kommer på bordet.

Ettersom Norge har hatt en svakere gjeldspolitisk profil de siste årene har SLUG brukt sine påvirkningskrefter på å tilrettelegge for samarbeid med andre likesinnede land, i hovedsak Nordiske land. I oktober samarbeidet vi med Eurodad for et fellesnordisk møte med norske, danske, svenske og islandske representanter fra utenriksdepartementer og delegasjonene i New York. Der presenterte SLUG vårt syn på Generalforsamlingsresolusjonen og la frem viktigheten av at de nordiske landene ikke følger England, Japan og USA som neker å delta i forhandlingene. Uten dialog i Generalforsamlingen vil man ikke komme langt i Addis Abeba. SLUG og våre internasjonale kolleger hadde også møte med den argentinske delegasjonen og FN-kontoret for økonomiske og sosiale forhold (UN-Desa). Under det siste forhandlingsmøtet i FN i desember var SLUG også tilstede og

holdt innlegg i 2. komité der vi understreket behovet for løsninger utover samordningsklausuler og gjeldsfrys og minnet FNs medlemsland om at statsobligasjoner bare utgjør 1/3 av utviklingslands gjeldsbyrder, slik at kontraktsbaserte tilnærminger ikke er nøkkelen til å løse gjeldsproblemer i fattige land. Forslagene som presenteres av IMF og som støttes av en rekke rike land vil bare kunne forhindre fremtidige gribbefondsaktivitet, og kan ikke bidra til å sikre finansiering for de nye bærekraftige utviklingsmålene.

“Hvordan skal vi finansiere fremtiden?” var tittelen på Gjeldsbrevet 2/2015, der redaksjonen hentet inn innspill fra en rekke eksperter på feltet: Barry Herman fra New School og FfD-veteran skrev at Addis Abeba-konferansen er den siste sjansen for verdenssamfunnet å løse finansieringsproblemet, Kristina Frøberg fra ForUM presenterte utfordringene og fordelene med de nye utviklingsmålene, Ingrid Harvold Kvangraven fra New School presenterte kritikken av konseptet “globale utviklingsmål”, Jon-Åge Øyslebø og Ingrid Mikelsen fra Utenriksdepartementet la frem Norges posisjoner i arbeidet med FfD, Geoffrey Chongo fra Jesuit Centre for Theological Reflection i Zambia skrev om landets finansieringsproblemer og gjeldsproblematiske, Tim Jones fra Jubilee Debt Campaign utfordrer dagens lånefest og hvordan det kan føre til nye gjeldskriser og Gail Hurley fra UNDP skrev om de sårbare øystatene og behovet for gjeldsslette. Samlet sett gir denne utgaven en oversikt over utfordringene verdenssamfunnet står overfor i 2015, viktigheten av å håndtere gjeldskriser en gang for alle, og utfordrer diskursen i debatten. Gjeldsbrevet sendes f.o.m. 2014 ut elektronisk til SLUGs abonnenter ettersom vi måtte kutte i kostnadene etter råd fra Norad.

SLUG har hatt jevnlig kontakt med Utenriksdepartementet og gitt skriftlige og muntlige innspill til “Elements paper” som ble ferdigstilt i februar 2015. Mye av kontakten har blitt fasilitert av ForUMs FfD-gruppe der SLUG er en del av styringsgruppa. Det ble også planlagt et nordisk møte mellom sivilsamfunnsorganisasjoner og Utenriksdepartement fra alle de nordiske landene som ble gjennomført februar 2015.

Hovedtema 2: Kommunenes investeringer i statsobligasjoner

Lån til utviklingsland kan bidra positivt til finansiering av utviklingsfremmende prosjekter, men det krever at de som låner ut pengene sine har et etisk rammeverk som utelukker støtte til for eksempel krig. I Norge er det 428 kommuner, og alle har etiske retningslinjer for investeringer i selskaper, men ikke for investeringer i statsobligasjoner. Det vil si at sparepengene til norske kommuner kan ende opp som lån til udemokratiske og korrupte regimer.

I Danmark fikk elleve kommuner en lite hyggelig overraskelse da de i 2012 oppdaget at kommunenes sparepenger var blitt overført som lån til noen av verdens mest korrupte og minst demokratiske regimer. Slik hadde de bidratt til undertrykkelse og menneskerettighetsbrudd i Den demokratiske republikken Kongo, Gabon, Angola og andre afrikanske land. Avsløringen i Danmark førte til at den danske ministeren for arbeid og vekst, Ole Sohn igangsatte utarbeidelsen av etiske retningslinjer for alle danske investeringer i statsobligasjoner. Retningslinjene ble lansert desember 2013 og har plassert Danmark i verdenstoppen for arbeidet med ansvarlige investeringer i statsobligasjoner. SLUG som lenge har jobbet for at SPUs investeringer i statsobligasjoner skal underlegges etiske retningslinjer ble inspirert av det danske eksempelet og utvidet i 2014 fokuset fra å arbeide for å ansvarliggjøre SPUs investeringer til også å jobbe for at norske kommuners investeringer i statsobligasjoner blir underlagt etiske retningslinjer for ansvarlige investeringer.

I en studie foretatt med tilleggsmidler fra Norad har SLUG gransket investeringene og finansreglementene til 68 norske kommuner. Vi fant at norske kommuner har strenge regler for hvor stor risiko de kan ta, og de fleste kommunene tillater ikke at sparepenger går til lån til utviklingsland. Mange kommuner har ikke sparepenger i det hele tatt, men alle kommuner har pensjonssparing, og alle kommuner har forsikringer. Pensjonskasser og forsikringsselskap er store kapitalforvaltere, og lån til utviklingsland er på full fart inn i porteføljene. Ingen av kommunene i studiens utvalg hadde direkte investeringer i statsobligasjoner, og prosjektet har derfor fortsatt inn i 2015, der vi er godt i gang med å granske pensjonsfond og forsikringsselskaper.

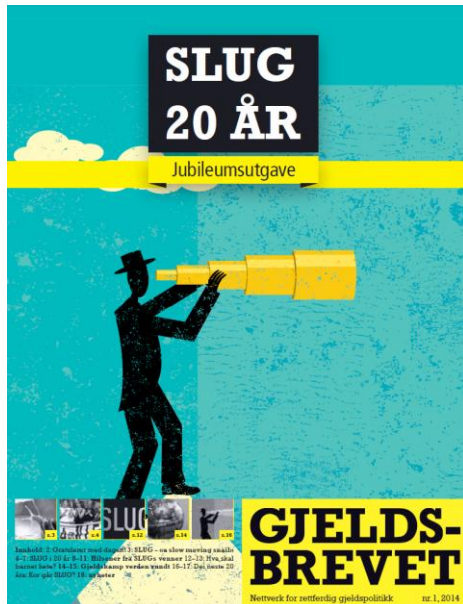
På kampanje-nettsiden www.kommunetisk.no kan kommunepolitikere, aktivister og journalister lese om hva statsobligasjoner er og hvordan man kan gå frem for å få på plass bedre etiske retningslinjer for kommunens investeringer. For aktivister er det en egen guide til hvordan lokallag eller enkeltindivider kan påvirke kommunen til å innføre etiske retningslinjer for slike investeringer. For kommunepolitikere har vi utarbeidet et eget forslag som kan fremmes i kommunestyret, og for journalister er det utviklet en detaljert metode for hvordan man effektivt gransker kommunens investeringer i pensjonsfond og forsikringsselskaper.

Våren 2014 ansatte vi Øygunn Sundsbø Brynildsen som i 2009 skrev den banebrytende rapporten "Borrow my pension", som var den første rapporten som problematiserte manglende etiske retningslinjer for SPU's investeringer i statsobligasjoner. Brynildsen ble ansatt i et 3 måneders engasjement, og brukte sommermånedene på å ta kontakt med 68 norske kommuner for å kartlegge deres retningslinjer for statsobligasjoner, og hvorvidt de hadde foretatt slike investeringer. Heldigvis viste det seg at norske kommuner ikke hadde foretatt like uansvarlige investeringer som de danske kommunene, og Brynildsen brukte derfor den resterende prosjektperioden på å granske banker, pensjonsfond og forsikringsselskaper. I 2015 ansatte vi Hanna Wernø i en midlertidig prosjektstilling

for å følge opp funnene fra Brynildsens studie, og første halvdel av året har hun vært i møter med Changemaker, Senterpartiet, Unge Venstre og Press, og vært i kontakt med SU, AUF og KrFU og avtalt møter. Alle SLUG har vært i kontakt med har vist stor interesse for prosjektet og ønsker å følge opp granskningen i egne kommuner. Prosjektmidlene fra Norad

Generelt informasjonsarbeid

Gjeldsbrevet

SLUG produserte to Gjeldsbrev i 2014, men ettersom Norad rådet oss til å avslutte opptrykk og utsendelse grunnet høye kostnader har det tatt litt tid å finne en løsning for hvordan vi skulle sende dem ut elektronisk. Gjeldsbrevet 2/2014 derfor ikke sendt ut før i januar 2015. Gjeldsbrevet 1-2015 var en jubileumsutgave der vi feiret SLUGs 20 års jubileum med fortellingen om norsk gjeldsbevegelse, krydret med hilsener til SLUG fra verden over.

- Hjertelig til lykke med 20 år i innsatsen for fattige lands deltakelse i internasjonal økonomi, gjennom gjeldslette og rettferdig långivning og låneopptak. Mye er oppnådd med deres engasjement og gjennomslagskraft, inklusive en egen norsk gjeldsrevisjon. Jeg ønsker dere lykke til i deres videre arbeid for å bringe stater på like fot i økonomisk samarbeid.

Børge Brende Utenriksminister (H)

Gjeldsbrevet 2-2014 stilte vi spørsmålet "Hvordan skal vi finansiere fremtiden?" og en rekke kloke hoder ga sine beste svar. Fra New School diskuterte Barry Herman og Ingrid Harvold Kvangravens fordeler og ulemper med utviklingsmål og Finansiering for Utvikling-konferansen, Jon-Åge Øyslebø og Ingrid Mikelsen fra UD fortalte om Norges posisjoner, Geoffrey Chongo fra JCTR i Zambia og Tim Jones fra Jubilee UK skrev om nye gjeldskriser og Gail Hurley fra UNDP trakk frem de aller mest sårbare: små, fattige øystater. Dette Gjeldsbrevet er ment å ruste leserne godt, slik at vi sammen er forberedt til et av historiens tøffeste forhandlingsår. Dette Gjeldsbrevet var det første som ble sendt ut elektronisk til 633 abonnenter, hvorav 161 hadde åpnet bladet mars 2015. SLUG jobber med å finne enda mer effektive løsninger for elektronisk utsendelse.

Foredrag og seminarer

I 2014 holdt SLUG 12 foredrag, seminarer og innledninger rundt om i landet, på folkehøyskoler, videregående skoler, medlemsorganisasjoner og konferanser og møtt til sammen 250 publikummere. Enkelte har etterspurt foredrag, men SLUG har også invitert seg selv til flere av arrangementene. Internasjonalt har SLUG holdt innlegg om den norske gjeldsrevisjonen på møtet arrangert av Eurodad og Jubilee Tyskland, vært ordstyrer på internasjonale konferanser og holdt innlegg i 2. komité i FN om en global gjeldsslettemekanisme.

I 2012 begynte SLUG å evaluere foredrag ved å sende ut skjemaer til skoler og organisasjoner i etterkant. Publikum vurderte foredragsholderen på en skala fra 1-10, og SLUG fikk disse snittene for følgende spørsmål (tall fra 2014 i parentes):

1. Det rent faglige innholdet i foredraget: 9,6 (8)
2. Hvor relevant var innholdet i forhold til deres ønsker? 9,4 (8,4)
3. Virket foredragsholderen godt forberedt? 10 (9,8)
4. Var foredragsholderen flink til å snakke til målgruppen? 9 (8)
5. Praktiske forhold: 9,3 (8,7)
6. Hadde gruppen kjennskap til gjeldssletteproblematikk før foredraget? 3,8 (3,4)

Leserinnlegg og kronikker

SLUG var i media 18 ganger og omtalt 4 ganger i 2014. Dette er en nedgang fra 2013, da vi var i media 35 ganger og 2012 da vi var i media hele 56 ganger. Nedgangen forklares med at 2013 og 2012 var særskilte år i SLUGs historie ettersom den norske regjeringen annonserte og gjennomførte verdens første granskning av egen utlånsportefølje i disse årene. Her er en oversikt over saker som SLUG har fått publisert i aviser, der SLUG blir intervjuet eller som SLUG selv har laget:

Hvor	Hva	Tittel og lenke
Klassekampen	Kalender	Gjeldskrise - Hva kan Norge gjøre?
Dagsavisen	Innlegg	Mye utvikling for pengene
Dagsavisen	Redaksjonelt	Ukraina trenger kriselån
Dagsavisen	Redaksjonelt	Hjelpen hjelper ikke
Morgenbladet	Debattinnlegg	IMFs farlige sjokkterapi
Klassekampen	Redaksjonelt	Blir truet av gribbefond
Dagsnytt 18, P2 radio	Redaksjonelt	Argentina
Dagsavisen	Redaksjonelt	Styrer rett mot stupet – igjen
P2 Nyheter	Redaksjonelt	Argentina
Klassekampen	Redaksjonelt	Kjemper mot gribbene
Dagens Næringsliv	Innlegg/svar	Gribbefondene er problemet
Klassekampen	Kronikk	Argentinas nei viser vei
Dagsavisen	Redaksjonelt	Krever svar fra Brende
Dagsavisen	Redaksjonelt	Får ikke norsk støtte
Radikal Portal	Kronikk	FN tar gjeldssaken egne hender
Bistandsaktuelt	Redaksjonelt	FN ut mot gribbefondene
Bistandsaktuelt	Redaksjonelt	Ønsker gjeldsslette for Ebola-rammede land
Ny Tid	Redaksjonelt	Burma utan demokrati
Der SLUG er omtalt		
LAGs nettsider	Nettsak	Bolivia i bresjen for ny FN resolusjon
Ny Tid	Kronikk	Handelsavtaler som hindrer
DN	Redaksjonelt	FN støtter gribbejakt
Klassekampen	Kronikk	Skyte seg i foten, hinke videre

Sosiale medier

I 2014 brukte SLUG Facebook aktivt for å spre informasjon, og kjøpte ved flere anledninger Facebooks egne promoteringsverktøy for å nå bredere ut. Facebooksiden vår gikk fra 1310 medlemmer/likes i desember 2013 til 1730 likes i desember 2014, en oppgang på omtrent 400 i 2014. I desember 2014 hadde vi 1160 følgere på Twitter, en økning på 200 følgere fra 2013. De siste årene har SLUG blitt mye mer aktiv på Twitter.

- Tweets i 2014: 357 som tilsvarer ca en om dagen. Dette er en nedgang på 20 % fra 2013.
- Re-tweets: 212, altså 60 % av det vi tvitret ble re-tvitret. Dette er en økning fra 45 % i 2013.
- Mentions: 144, en økning fra 130 i 2013.
- Favorittmerket: 144, en økning fra 56 i 2013 (denne funksjonen ble innført i 2013)

Reformprosess

Årssamling 2014 vedtok at SLUG skulle endre navn til SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk. Etter navneendringen gikk styret i gang med SLUGs store hamskifte: Ny logo og nye nettsider. SLUGs nettsider har som mål å være Norges beste ressursbank på gjeld- og utlånsspørsmål. Vi inngikk et samarbeid med designbyrået Minsk og nettsideutvikleren Noop og sammen med en logo- og designgruppe i styret utviklet vi ny logo og nye nettsider som var klare til jubileumsfesten i august. For styret var det viktig at de nye nettsidene var ryddige, enkle å lese og inspirerende, samtidig som noe av det aktivistiske preget fortsatt var bevart.

- Ønsket kommunikasjon: Tydelighet, ekte, ujølete, faglig tyngde og engasjement.
- Ønsket effekt: Rettferdighet, opplyse og engasjere
- Målgruppe: Journalister, politikere, studenter
- Felles utgangspunkt for utforming: Gjenkjennelig, særpreg, seriøsitet, hint av aktivisme

Om vår nye logo: Historien til SLUG fra å stå på barrikadene, til å bli en organisasjon med unik kunnskap, er interessant og viktig. Utviklingen vår symboliseres ved hjelp av fargeskalaen. Fra den lidenskapelige oransje som gradvis går over i den intellektuelle gulfargen. Det er ikke en gradering der fargene glir over i hverandre, men definerte og målrettede skritt, som gjør at vi har kommet dit vi er i dag. Bokstavene oppleves mer raffinerte og roligere enn vår forrige logo, i en slankere og mer høyreist font, og har en faglig tyngde og ro nå, fremfor en mer aktivistisk energi. Skrålinjen binder sammen SLUG og "Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk", og forklarer at vi er begge deler, noe som er med på å ta vår bakgrunn med inn i fremtiden.

ORGANISASJON

Fagrådet

Fagutvalget til SLUG ferdigstilte i 2014 en artikkel om **BNP-indekserte statsobligasjoner**. Artikkelen ble i februar 2015 publisert i tidsskriftet *Samfunnsøkonomen*. Formålet med artikkelen var å gi en gjennomgang av BNP-indekserte statsobligasjoner som et mulig gjeldsinstrument for å stimulere til et mer bærekraftig nivå på nasjoners statsgjeld. Fagutvalget begynte også høsten 2014 arbeidet med videre prosjekter med formål om å analysere problemstillinger som er aktuelle for SLUG. Aktuelle problemstillinger er blant annet en gjennomgang av teori og empiri om restruktureringsprosesser av statsgjeld og strategiske hold-outs. Gaute Eielsen var leder av gruppa fram til september 2014 da Ragnar Juelsrud tok over. Gruppen møttes ca hver tredje uke og besto av Astrid Iversen, Eivind Hammersmark Olsen, Ella Getz Wold, Nina Vesterager (i begynnelsen), Pål Bergset Ulvedal, Ragnar Juelsrud, Thom Åbyholm og Gaute Eielsen.

Kontingent og finansiering

Som så mange andre små organisasjoner som driver informasjons- og politisk påvirkningsarbeid er SLUG største utfordring mangel på finansiering. I 2010 innførte vi medlemskontingent, og i 2014 fikk vi 90 % av forventet innbetaling, mot 83 % i 2013. Dette skyldes at en rekke små organisasjoner som har en medlemskontingent på 800 kr har bedt om fritak.

SLUG har fått reisestøtte fra Forum for Utvikling og Miljø for deltagelse på Eurodads konferanse om finansiering for utvikling, årsmøtene i Verdensbanken og IMF, Unctad-konferanse om den nye utviklingsagendaen og to møter i de forberedende rundene til Finansiering for Utvikling i FN. Unctad har finansiert deltagelse på ekspertmøte om ansvarlig finansiering i New York. Skoler der SLUG har holdt foredrag har dekket reiseutgifter.

Internasjonalt samarbeid

Den økonomiske støtten til reiser er svært viktig for SLUGs deltagelse på internasjonale møter, ettersom det ikke er satt av mye midler til slik virksomhet i rammeavtalen med Norad. På internasjonale konferanser er SLUG ofte den eneste norske sivilsamfunnsorganisasjonen representerte, og i mange tilfeller den eneste nordiske. Vi ser deltagelse på slike møter som en svært viktig del av det politiske og strategiske påvirkningsarbeidet vårt, i tillegg til å ha en egen verdi for informasjonsarbeidet vi gjør i Norge. De globale prosessene er nært knyttet til de nasjonale gjeldspolitiske prosessene, og SLUG har en nøkkelrolle i å rapportere om Norges arbeid internasjonalt, og påvirke norske delegasjoner underveis i forhandlingsprosesser.

Medlemsorganisasjoner

I 2014 har SLUG jobbet tett med Changemaker for å utvikle en kampanjefilm om ny gjeldsslettemekanisme. Vi har samarbeidet godt med Redd Barna om innspill til prosesser rundt FfD og jobbet med Global skole om undervisningsopplegg. I tillegg har SLUG ledet arbeidet med gjeldsslettemekanisme i ForUM og vært en del av styringsgruppa som jobber med FfD. Under høringsrunden for SPU samarbeidet SLUG med Changemaker og Kirkens Nødhjelp om retningslinjer for SPUs investeringer i statsobligasjoner, og dette var også en del av ForUMs skriftlige innspill. Sammen med Plan og KN hadde SLUG på tampen av året en kampanje for gjeldsslette til de Ebola-rammede landene som inkluderte spørsmål i Stortinget, brev til Finansminister Siv Jensen og intervju i Bistandsaktuelt. SLUG har også som tidligere år koordinert nordiske innspill til våre styrerepresentanter i Verdensbanken og IMF i forkant av vår- og årsmøtene.

Tilleggsstøtte

I 2014 mottok SLUG 200 000 kr i tilleggstilskudd fra Norad for prosjektet "Norske kommuners investeringer i statsobligasjoner". Mer informasjon om dette prosjektet er å finne under hovedtema 2.

Årssamling

SLUGs Årssamling ble avholdt 1. april 2014 i Menneskerettighetshusets lokaler. På møtet var 10 medlemsorganisasjoner tilstede: KrFU, Caritas, SAIH, Fellesrådet for Afrika, Changemaker, Press, KFUK-KFUM Global, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna og Fivas. Årssamling vedtok at SLUG endrer navn til SLUG – Nettverk for rettferdig gjeldspolitikk.

Styret

Etter Årssamling 2014 hadde SLUG følgende styre:

- Astrid Iversen (leder) – innstilt i 2014 for 2 år
- Catharina Bu – innstilt i 2014 for 2 år
- Astrid Helene Olsen (Press) – innstilt i 2014 for 2 år
- Tore Storehaug (KrFU) – innstilt i 2014 for 2 år
- Jens Aas-Hansen (Kirkens Nødhjelp) – innstilt i 2013 for 2 år
- Magnus Flacké (Fellesrådet for Afrika) – innstilt i 2014 for 2 år
- Kasper Landmark (KFUK-KFUM Global) – innstilt i 2014 for 2 år
- Guro Klausen (Changemaker) – innstilt i 2014 for 2 år
- Elise Skarsaune - innstilt i 2014 for 2 år
- Nina Vesterager - innstilt i 2014 for 2 år

Ettersom nesten alle styremedlemmene ble innstilt i 2014 for 2 år er det nå en risiko for at nesten hele styret må byttes i 2016. Valgkomiteen har derfor blitt oppfordret til å skape en jevnere rullering i tråd med SLUGs vedtekter der det skrives at om lag halvparten av styrerepresentantene skal være på valg hvert år. Valgkomiteen besto av Jonas Ådnøy Holmqvist fra Fivas (leder), Knut Hjelleset fra Rorg og Ingrid Aas Borge. Styret møttes åtte ganger i 2014. Arbeidsutvalget besto av Astrid Iversen, Catharina Bu og Kasper Landmark.

Sekretariatet

I 2014 har daglig leder Gina Ekholt vært ansatt 100 prosent hele året, og Maria Dyveke Styve i samme prosent i stillingen som daglig leder. Øygunn Sundsbø Brynildsen var ansatt i en tre måneders prosjektstilling, og Hanna Wernø i en måneders prosjektstilling. Astrid Iversen mottok månedlig styrelederhonorar på kr 1 500 hele året. I tillegg mottok Aleksander Melli et honorar for språkvask og Anna Rømcke Høiset mottok et honorar for arbeidet med nye nettsider.

Økonomi

2014 var siste året for rammeavtalen med Norad på 1 millioner kroner. I tillegg mottok vi tilleggsmidler for prosjektet om norske kommuners investeringer i statsobligasjoner på kr 200 000. Andre midler kommer fra momskompensasjon, medlemskontingent, finansiering av reiser og støttemedlemskap.

Ettersom rammeavtalen med Norad ikke følger prisveksten i samfunnet generelt, men har holdt seg på 1 million i fire år har SLUG i praksis fått dårligere råd og ble i 2014 rådet av Norad å kutte trykk og utsendelse av Gjeldsbrevet. Kostnadene ble redusert fra 45 000 kr i 2013 til 12 100 kr i 2014.

Det internasjonale nettverket

SLUG er medlem i Eurodad, et europeisk nettverk for organisasjoner som jobber med gjeld- og utviklingsspørsmål. I 2014 ble daglig leder Gina Ekholt valgt inn i styret til Eurodad og har deltatt på styremøter og strategimøter der hun har arbeidet for å beholde gjeld som en sentral del av Eurodads arbeidsplan.

SLUG er også med i den Sør-ledede kampanjen South-North International Campaign on Illegitimate Debt, som dessverre har vært sovende i 2014. Jubilee South og de regionale nettverkene Latinadadd og Afrodad er de viktigste Sør-baserte samarbeidspartnere til SLUG. Vi har hatt særlig tett kontakt med Afrodad i forbindelse med innspill til FN-prosessen Finansiering for Utvikling. Vi har også gjenopptatt kontakten med Jesuit Center for Theological Reflection som holder til i Zambia, og Geoffrey Chongo har blant annet bidratt med artikkel til Gjeldsbrevet 2-2014.

Deltagelse på internasjonale møter

I 2014 deltok SLUG på følgende internasjonale møter:

- Åpning av de forberedende møtene for Finansiering for Utvikling i New York. Eurodad holdt innlegg på vegne av sivilsamfunnsorganisasjoner og pekte blant annet på behovet for en internasjonal gjeldsslettemekanisme.
- Avsluttende møter av forberedelsene til FfD i New York, der blant annet gjeld sto på agendaen. Daglig leder Gina Ekholt holdt innlegg og stilte spørsmål om hvordan FNs medlemsland vil løse de gjeldsproblemer som ikke kan håndteres av IMF.
- Verdensbanken og IMF's årsmøter i Washington D.C.
- Eurodads NGO-forum i Brussel med fokus på Finansiering for Utvikling.
- Unctad-møte i Genève om Post 2015.
- Ekspertmøte i Unctad om ansvarlig finansiering i New York.
- Eurodad og Rosa Luxemburgs konferanse: "International Conference Alternative Solutions to the debt crisis" Daglig leder Gina Ekholt i panel om den norske gjeldsrevisjonen. Politisk rådgiver Maria Dyveke Styve ordstyrer i paneldebatt.
- Møte i Brussel om "New Sovereign Debt Workout Mechanism" med globale samarbeidspartnere og påfølgende strategimøte i Eurodadstyret.